

בינ"ו ליקבה"ו

גיליון שבועי

אור צדיקים ושומח

דברים מחזקים ומשמחים
מאור תורתם ומעשיהם של הצדיקים
מאת הרב יוסף חיים דאבדא שליט"א
נתיבות

גליון מס' 23

יום שישי כ"ח חשון תשפ"ה
ערב שבת קודש
פרשת תולדות
נושאי השיעור:
זהירות מ"מצות המחלוקת"
הילולא דצדיקיא:
רבי שמעון ואעקנין זיע"א

לכל ענייני הגיליון ניתן ליצור קשר בטל' 053-315-49-88
כל תרומה תתקבל בברכה

”והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך” (בפרשתנו כז, מ).

א. כל המוסיף גורע

בימי חורפי שמעתי חידוש על הפסוק זה, שכאשר עם ישראל יבואו להוסיף אפילו מצוה אחת על תרי”ג מצות שלא כדין ויהיה נעשה תרי”ד מצוות, אז סופם עי”ז לפרוק עול התורה מעל צוארם לגמרי ח”ו. וזהו ’והיה כי תרי”ד’ כאשר יוסיפו ישראל מצוה אחת שלא כדין ויהיה תרי”ד מצוות, אזי ’ופרקת עולו מעל צוארך’ זה יביא אותם ח”ו לפרוק עולו של ה’ מעליהם. ואפשר לומר נמי בפשטות, דיצחק אומר לעשו שכאשר יהיה מצב של ’תריד’ דהינו שעם ישראל יוסיפו על המצוות שלא כדין, ממילא תפרוק אתה עולו של עם זה מעל צוארך (כי הוספה זו תגרום להם לסור לגמרי מדרך ה’).

ובזה פירשתי בס”ד את דברי יעקב לעשיו בפרשת וישלח (בראשית לב, ה) ”ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי”. דכתב רש”י וז”ל: גרתי בגמטריא תרי”ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי”ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים. ע”כ. וביאר בשפתי חכמים: כלומר ולא תוכל לי כי הברכה שברכך אבינו ועל חרבך תחיה הוא על תנאי והיה כאשר תריד אבל אנכי שמרתי תרי”ג מצות לכן לא תוכל לי עכ”ל.

דיש לדקדק מדוע נקט יעקב מנין דתרי”ג - ’ותר”ג מצות שמרתי’, ולא רמז בכלליות ששמר את התורה בלא לפרט את מניין המצוות. ולפי האמור יבוא על נכון, דכוונתו לרמוז לו ’תרי”ג מצוות שמרתי תרי”ג דייקא, ולא הוספתי עליהם כלל, ומימלא לא התקיים כאן ’והיה כאשר תריד’, ועדיין ידי על העליונה ולא תוכל לי.

והנה האיסור בהוספת מצוה אחת על מצוות התורה, מפורש בתורה כמו שכתוב (דברים ד, ב) ”לא תוסיפו על הדבר ולא תגרעו ממנו”. והחיסרון בזה ע”פ דרך החסידות, מבואר בדברי גאון עוזנו הגה”ק **רבי נתן מברסלב** זיע”א בספרו ”ליקוטי הלכות” (הלכות נדרים הלכה ג אות א) ושם מבואר איך עי”ז יכול לפרוק עול לגמרי, וזה לשונו:

וזה בחינת כלל כל התורה כולה, אשר נזהרנו לבלי לסור מדרך התורה הקדושה ימין ושמאל. כי אפי’ לימין אסור לסור מדרך הישר של התורה הקדושה. היינו להרבות

ולהוסיף יותר ממצות התורה שזה בחינת נוטה לימין, אסור לנו גם כן, כמו שכתוב (דברים ד, ב) "לא תוסיפו על הדבר ולא תגרעו ממנו". כי לפי עוצם להביותו של איש הישראלי, היה נכסף להוסיף על מצות התורה, אך התורה הקדושה הזהירה ע"ז בלאו דבל תוסיף. כי כשמוסיפין על התורה אפילו אם כוונתו לשמים, אעפ"כ הוא נוטה מן הדרך הישר, ומקלקל הצמצום הקדוש שזה עיקר קיום העולמות, ואזי הוא בחינת אין סוף שהוא בחינת ריבוי אור שגורם ח"ו שבירת כלים חורבן העולמות.

וגם עיקר היצה"ר וכל התאוות וכל החטאים ח"ו באין מזה. כי ידוע שכל הקליפות שהם התאוות והחטאים כולם באים משבירת כלים שהיה ע"י ריבוי אור כידוע. וזה בחינת "יעלו שמים ירדו תהומות" (תהלים קז, כו) שלפעמים האדם בוער להשי"ת יותר ממדרגתו שזה בחינת יעלו שמים. וכשאינו זוכה לצמצם האור לפי מדריגתו ע"י ירדו תהומות ח"ו, כי ע"י נופל אח"כ ח"ו מאד, כי זה בחינת ריבוי אור וכו' כנ"ל. וע"כ ע"פ רוב האדם נופל לעוונות ע"י ריבוי המצוות והדקדוקים של הבעל דבר, שמרבה להחמיר ולדקדק עליו ביותר ומפתהו למצות שלו, ומתלבש עצמו במצות ואח"כ מביאו לידי עוונות ח"ו. כי ריבוי החומרות והדקדוקים זה בחינת ריבוי אור שגורם שבירת כלים ח"ו כנ"ל, שמשם נמשכין כל העוונות ח"ו כנ"ל. וזה בחינת "אל תצדק הרבה ואל תרשע הרבה" (קהלת ו, טז-יז) כי הא בהא תליא שצריך ליזהר שלא יצדק הרבה. כדי שלא ירשע הרבה ח"ו ע"י כנ"ל.

וזה בחינת חטא אדם הראשון, שעיקר החטא היה ע"י בחינת ריבוי האור שגורם שבירת כלים ח"ו. וע"כ התחלת עצת הנחש היה ע"י שבא אל חוה ואמר לה (בראשית ג, א) "אף כי אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן", שרצה להטעותה ע"י המצות של היצה"ר, ושאל אותה אם צוואת השי"ת היה לבלי לאכול מכל עץ הגן, כי בודאי כך ראוי לכם לבלי לאכול לפי גודל עוצם גדולתו ורוממותו יתברך, ואיך אפשר לכם לאכול כלל שום דבר. ומחמת שהכניס בהם ספיקות כאלה שראוי היה לבלי לאכול כלל. אף על פי שלא פעל כל רצונו, אעפ"כ פעל קצת שע"י השיבה חוה לו בטעות, וטעתה עצמה ואמרה "מכל עץ הגן אכול נאכל ומעץ הדעת וכו' אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו וכו'" והוסיפה על הציווי. ותכף שהוסיפה מעט על הצווי מיד הצליח מעשה הס"מ, כי תכף ע"י ההוספה יצאה מן המדה ובאה לכלל בחינת

רבי אור שגורם וכו' ועל ידי זה דחפה עד שנגעה בו, ועיי'ז באו למה שבאו, והכל היה רק עיי' ההוספה של הנחש ושל האשה כנ"ל. ע"כ¹.

ב. היצר מסית את האדם למחלוקת כאילו היא מצוה

והנה יש עוד ענין שהיצר הרע מסמא לפעמים את עיני האדם ומראה לו על עבירה כאלו היא מצוה², ובפרט בענייני מחלוקת, שנאת הבריות ולשון הרע וכיו"ב. וכמו שכתב רבינו הקדוש **רבי ישראל מאיר הכהן מראדין** זיע"א בהקדמתו לספרו "חפץ חיים" וז"ל: ובעלי תורה – אף אותם שנתברר להם ונתאמת להם שאסור לשון הרע אפילו על אמת, יש מהם כמה שיצר הרע מטעה אותם בפנים אחרים. אחד, שתכף מחשיב היצר הרע ברעיוניו את האיש שהוא מספר עליו לחונף, ואומר לו: מצוה לפרסם את החנפים והרשעים. ופעמים אומר לו: הלוא פלוני הוא בעל מחלוקת ומותר לספר לשון הרע עליו. ע"כ.

צא ראה תפלתו של גאון עוזנו **רבי נתן מברסלב** זיע"א בספרו "ליקוטי תפלת" (ח"א קלד) שהתפלל על כך ואמר: מרא דעלמא כלא, רחם עלי ואל תשחיתני. הצילני מריב ומחלוקת, חוסה על נפשי ושמרני שלא אטעה את עצמי לומר שהוא מצוה לדבר על אלו האנשים, כי איני חפץ במצות כאלו, לא הן ולא שכרן. חוס וחמל על נפשנו ורוחנו, ונשמותינו, והצל אותנו ואת כל ישראל מלשון הרע ומחלקת, ובפרט בענין המחלוקת השכיח עכשיו בין גדולי הדור ואנשיהם, וקטגוריא בין התלמידי חכמים ואנשיהם. רחם עלינו בעל הרחמים בעת צרה הזאת, ושמרנו והצילנו מכל מיני דבורים רעים ופגומים, "שיתה יהוה שמרה לפי, נצרה על דל שפתי, אל תט לבי לדבר רע", שלא אחפש ואבקש למצא חס ושלוס פגם וחסרון בעבודת הכשרים ולא בשום בר ישראל. ע"כ.

וזה ג"כ בחינה של הוספת מצוה על מצות התורה שלא כדין, וזה ממיט חורבן על כל עבודת ה' של האדם. וזהו "והיה כי תרי"ד" שתוסיף מצוה אחת על תרי"ג מצוות,

1 וכעין זה כתב רבינו **החפץ חיים** זיע"א בהקדמתו לספרו וז"ל: ואם רואה היצר הרע שבאלו ענינים לא ינצח לאדם, הוא מרמה אותו בהפך, שמחמיר עליו כל כך בענין לשון הרע עד שמראה לו שהכל נכנס בכלל לשון הרע, ואם כן אי אפשר לחיות חיי תבל בענין זה, אם לא שיפרוש לגמרי מעניני העולם, והוא כענין דבת הנחש הערום שאמר (בראשית ג, א) אף כי אמר אלקים לא תאכלו מכל עץ הגן. ע"כ.

2 ראה **ליקוטי מוהר"ן** (ח"א סי' א): כי מתחילה היצה"ר מתלבש עצמו במצוות ומטעה את האדם כאילו מסיתו לעשות מצוה. ובהמשך כותב שהכנעתו ע"י התורה.

שהיא בעצם עבירה והיצר מרמה אותך לחשוב שזו מצוה, זה יגרום ל"ופרקת עלו מעל צוארך" פריקת עול תורה ומצוות. אי נמי, עי"ז יפרוק עשיו עולו של ישראל מעליו.

ובדרך צחות אמרו ע"ד המשנה באבות (פ"ה משנה יז) 'כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים', שכאשר החולקים חושבים שהם עושים מצוה וכוונתם לשם שמים אז זה הכי גרוע כי אין מה שיעצור אותם, כי בדעתם שהם עושה מצוה ועושים מסירות נפש וכו' ולכן מחלוקת כזו סופה להתקיים ולהמשך יותר ויותר זמן ה' יצילנו.

לכן העצה להינצל ממצוות כאלה, שהם בעצם עבירות והיצר מרמה את האדם לחשוב שהם מצוות. היא שאדם תהיה לו יראת שמים אמתית, וירא ויפחד מיום דין הנורא, ועל ידי זה לא יכניס עצמו בדבר שיש בו אפילו סיכוי קלוש שהוא עבירה, ואף שיש צדדים שהוא מצוה, יהיה שב ואל תעשה עדיף. ובזה יש לפרש מדוע נזכרו אמת ושלום ביחד בהרבה מקומות, כי כדי לזכות לשלום צריך להסתכל על האמת שיש דין ויש דין, ולא ישלה את עצמו שמצוה להחזיק במחלוקת אף כשנראה לו כן, ועי"י היראה האמתית יהיה שב ואל תעשה עדיף.

וזה מ"ש קהלת (ה, ד) "טוב אשר לא תדר משתדור ולא תשלם" דהיינו שיותר טוב לא לדור כלל, מאשר לדור ואפי' בדעתך לשלם, דשמא לא תשלם³ (וכן פירש בתורה תמימה. דאם הכוונה לא תשלם ממש זהו מילתא דפשיטא ואי"צ לאומר). כלומר שעדיף להפסיד מצוה, מלהיכנס בשבילה בספק עבירה.

ובזה פירשתי את הפסוקים "כי תדר נדר לה' אלהיך לא תאחר לשלמו כי דרש ידרשנו ה' אלהיך מעמד והיה בך חטא: וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא (דברים כג, כב-כג). דקשה, מה באה התורה להשמיענו באומרה "וכי תחדל לנדור ולא יהיה בך חטא" דמילתא דפשיטא היא. והגמ' בנדרים (כב ע"א) למדה מזה שכל הנודר נדר אע"פ שמקיימו נקרא חוטא. וחוף מזה אפ"ל בס"ד, דאחרי שפירשה התורה את איסור אחר הנדר, אמרה "וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא" כלומר תדע שאם לא נדרת אין עליך חטא, ולכן שב ואל תעשה עדיף, עדיף לוותר על המצוה מאשר להיכנס עבודה

3 ואולי כ"ז דוקא בשיש לו חשש כל שהו שמא לא ישלם.

בספק עבירה⁴. (ובמדרש רבה אמר ר' מאיר על הפסוק הנז' בקהלת, טוב משניהם שמביא כבשתו לעזרה ומקדישה ושוחטה, כלומר דגם ניצול מספק עבירה וגם מרויח את המצוה שיכל להרויח ע"י הנדר). שו"ר לאור החיים הק' שכתב כיו"ב עיי"ש.

ג. קשה לדעת מי חייב באמת ומי לא

כי צריך האדם שאינו יכול לדעת כלל את לב חברו ואת כוונתו, ואף אם מעשיו לא ראויים (שראית בעיניך וכיו"ב) אי אפשר לדעת עד כמה חייב הוא בדבר, כי האדם יראה לעיניו וה' יתברך יראה ללבב, ובוהן וכליות ה', והדין של הקב"ה הוא בשיקול גדול לפי מצבו של כל אחד ואחד, לפי גודל נסיונו, ומידת הבנתו וידיעתו, ומצבו הגשמי, וישוב דעתו וכו' וכו', שבזה כל אחד שונה מחברו מאד, ואי אפשר לדעת מה מידת חיובו של פלוני במעשיו, כי אינך יכול לדעת את מכלול מצבו.

אמנם את עצם המעשים הרעים צריך לשנוא ולתעב בתכלית השנאה והתעוב, ולמאוס אותם בתכלית המאוס, אך צריך לזכור כי ישראל קדושים הם ונשמתם יקרה וקדושה ועליונה מאד, והכל רוצים בתוך תוכם ליראה את ה' הנכבד והנורא, ורק סיבות חיצוניות הם הגורמים גלות הדעת ליהודי, ולכן אינך יכול לדעת עד כמה אשם הוא ברשתו⁵.

הגמ' במגילה (יז ע"ב) נותנת טעם לסדר הברכות שבתפילת לחש מדוע הוקבעה כל אחת במקומה זו אחר זו. ונראה לתת רמז למה שהוקבעה ברכת המינים לפני ברכת על הצדיקים⁶, דהנה לפעמים כשאדם אומר את ברכת המינים ומכוון בה, עולה בדעתו לכוון על כל מיני אנשים שנדמה לו שעל כהם וכיוצא בהם דיבר הכתוב. אומנם החפץ באמת ראוי לו להיות שב ואל תעשה, דאין אתנו יודע עד מה אם פלוני ואלמוני בכל"ל הברכה או דילמא יש עליהם איזה צד זכות. לכן העצה היעוצה לכל מחשבות אלו

4 ואי"ז כדברי הגמ' בנדרים דשם כתוב 'נקרא חוטא' ולא עצה טובה בעלמא כבקהלת. וראה בתורה תמימה כאן שכתב דאפשר דהגמ' הנז' מדברת דוקא בנודר מתוך כעס.

5 אמנם לעת הצורך, כגון בעיני הילדים כדי לחנכם, שאינם יודעים להבין חילוקים דקים, צריך לתעב בעיניהם גם את עושי העבירה עצמם, וגדולה עבירה לשמה.

6 ומה שהוקבעה אחרי ברכת השיבה, י"ל דהנה ברכת השיבה חותמת בתיבת 'המשפט' ולכך הסמיכו אחריה 'למלשינים ולמינים' לרמוז שיעשה בהם השי"ת משפט.

שיחשוב בדעתו כי כוונתו בברכה זו הכל כאשר לכל, על דעת הצדיקים שהם יודעים האמת. אשר ע"כ נסמכה ברכה זו ל'על הצדיקים' לומר כוון בה על דעת הצדיקים⁷.

ובספר הק' "כוכבי אור" (אנשי מוהר"ן, דיבורים ממוהרנ"ת אות לה), מובא מאמר בשם הגה"ק רבינו נתן מברסלב זיע"א שאמר לעניין האמונה בכל אחד מישראל אפילו באותם שאין נראים לעינים ככשרים, וז"ל: אין צריך לומר אם איני שומע ממנו כלום, בודאי יש לי אמונה בו, ויותר מזה אפילו אם אני שומע מפיו שהוא מדבר רע מאד (אפיקורוסות) אני מאמין באמונה שלימה שרק עם הפה הוא מדבר כך, בלבו חושב הוא אחרת. כי עצם הנקודה שבפנימיות דפנימיות הלב של כל אחד מישראל – מים רבים ועזים לא יוכלו לכבותה, אף אם יעבור עליו מה שיעבור. ע"כ.

ומרן החפץ חיים זיע"א בספרו "שמירת הלשון" (שער התבונה פ"ד) האריך בעניין דאדם שדרכו בימי חייו לדון את הבריות לכף זכות דנים אותו למעלה גם כן לזכות, ואם דרכו ללמד עליהם חובה ולדבר עליהם רע, גם מלאכי השרת מדברים עליו רע ודנים אותו לחובה. וכתב שבזה תלוי כל דינו של האדם, שהרי אם יתנהגו עמו במידת הדין הגמורה מצבו יהיה בכי רע, ואם יתנהגו עמו ברחמים ויחפשו לו זכות, לא יבצר ממנו יתברך למצוא לו זכות.

ד. מעלת השלום

וכן צריך האדם לדעת את מעלת השלום וחביבותו לפני ה' יתברך, ועי"ז יתרחק בכל כחו ממחלוקת, ולא יסיתנו היצר לזה כאילו זו מצוה. כמו שאמרו באבות (פ"א משנה יב), 'הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה'. ויש לפרש שמדובר במקרה שחברך ציער אותך או הזיק לך וכיו"ב, או שהוא נראה לך כרשע, ואז יצה"ר מסית אותך לרודפו או להיות עמו במחלוקת, ויתכן אף שמדמה לך זאת למצוה. והעצה היא להיות 'אוהב שלום' להגביר בלבנו את האהבה הטמונה כבר בלבנו למידת השלום, ושנדע שיש ענין גדול מאד להיות בשלום עם כל בר ישראל, ועי"י האהבה לעצם מידת השלום עי"ז נרדוף שלום כלומר נעשה

⁷ ועוד י"ל, דהנה בברכת המינים מוזכר 'וכל אויבך וכל שונאיך' וידוע מ"ש בסידורים משם המקובלים די ש לכוין בזה על ס"מ ול"י, וידוע אשר הללו מתקנאין בעיקר בצדיקים ועליהם עיניהם לוטשים ושיניהם חורקים ה"י, לכך הסמיכו 'שובר אויבים ומכניע מינים' דקאי על כל הנ"ל, ל'על הצדיקים', כלומר שבור האויבים הנ"ל בשביל הצדיקים (ד'על' משמש גם בלשון בשביל) שהם אויבים בעיקר להם.

מאמץ בשביל מידה זו גם כשקשה. וע"י מידת השלום נעלה לדרגת אוהב את הבריות, כלומר לא רק שלום אלא גם אהבה, וע"י האהבה ממילא מקרבן לתורה, כי מי שאוהב מישהו באמת, הוא דואג לו, ומה אפשר להטיב עם הזולת יותר מאשר מלקרבו לתורה.

וכיוצא בזה כתב רבינו הקדוש **רבי אליעזר פאפו** זיע"א בספרו הק' "פלא יועץ" (ערך שלום) וז"ל: והנה אם תאמר לאיש ריב ומדון: הלא ידעת אם לא שמעת כמה גדול השלום וכמה שנאווי המחלוקת, אמור יאמר: ידעתי, אבל מי יוכל להתאפק להיות בשלום עם העם המכעיסים אותי על פני תמיד, וקשה כשאל קנאה. אף אתה אמור לו: אם היה הדבר נקל לא היה הקב"ה קובע כל כך שחר, ולא היה כ"כ גדול השלום, אבל לפום צערא אגרא. ע"כ.

איתא במשנה בעוקצין (פ"ג משנה יב) א"ר שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר (תהלים כט, יב) "ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלם". כלומר שמידת השלום היא סגולה גם לפרנסה טובה.

מסופר כי פעם הזמין אליו רבינו הקדוש מרן **סידנא באבא סאלי** זיע"א יהודי שהיה מסוכסך עם אחיו, כדי להשכין שלום ביניהם. שני הצדדים התעקשו ועמדו על דעתם, וכל מאמציו של רבינו הקדוש להביאם לעמק השווה עלו בתוהו. לבסוף החליט להציע לפנייהם הצעה. אמר להם, כי הוא שרוי בתענית ואם הם יתפשרו ויעשו שלום ביניהם, הוא מבטיח להפסיק את תעניתו ולעשות סעודה עמהם. שני האחים התרגשו מאד מההקרבה זו של הצדיק, נעתרו לבקשתו והשלימו ביניהם, וישבו לסעוד עמו. (ישראל סבא קדישא, עמ' 195).

עוד מסופר על **סידנא באבא סאלי**, שפעם הקפיד על יהודי אחד שהיה אהוב עליו, על שאינו מבקרו. שמע זאת אחד ממקורביו וביקש לפייס את הצדיק על מעשיו של היהודי הלז, השיב לו רבינו וכי צריך אני את דבריך? והלא כל לילה לפני השינה אומר אני: 'הריני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי', וכיצד זה אקפיד עליו? השיב לו אותו מקורב, שגם הוא אומר זאת בכל לילה, אך הוא מתכוון למחול לכולם חוץ מאיש אחד שמרבה להציק לו ולהצר את צעדיו בעבודה. רבינו לא קיבל זאת ואמר לו שיש למחול **לכל** מי שהכניס והקניט אותי. (כעצם השמים לטוהר, עמ' רלז).

וכתב רבינו הקדוש **רבי אליעזר פאפו** זיע"א בספרו הק' "פלא יועץ" (ערך שלום) וז"ל: ואמרו (אבות ד, טו) הוי מקדים בשלום כל אדם, ואמרו עליו על רבי יוחנן בן זכאי שהיה מקדים שלום לכל אדם ואפילו לנכרי בשוק (ברכות יז ע"א), ואמרו (שם ו ע"ב) שמי שנותנין לו שלום ואינו משיב, עליו נאמר (ישעיה ג, יד) "גזלת העני בביתכם", קרי ביה לשון עניה. והזהר הק' כתב שלא טוב לתת ולהחזיר שלום לרשע, אבל עכ"פ יכול לומר לו בלשון אחר. ובפרט תלמידי חכמים ועשירים ומכובדים צריכים להיזהר לומר שלום לעניים וכיו"ב ולענות להם שלא יחשדום שמפני גאוותם זה. ע"כ.

ומספר מרן הראש"ל הגאון **רבי שלמה משה עמאר** שליט"א בהקדמתו לספרו "ברכת אליהו" בראשית, על **אביו הצדיק רבי אליהו** זלה"ה שהיה מקדים בשלום כל אדם, וכשעלו ארצה בשנת תשכ"ב וגרו שנה אחת באופקים, היה מתלווה לאביו בכל ענין כי הוא ידע עברית, וראה שאביו מכופף ראשו בפני כל אדם ואומר שלום שלום. ותמה מאיפה אביו מכיר את אותם אנשים, וכששאל את אביו על זה, ענה לו אביו שאינו מכירם, ושאלו איך הוא אומר להם כזה שלום? השיב לו אביו וכי קללה אמרתי ח"ו, והלא שלום אמרתי לו.

ועד כמה גדול השלום וצריך לחוש גם למראית העין, נלמד ממה שסיפר מרן הראש"ל הגאון **רבי שלמה משה עמאר** שליט"א (בקונטרס ויוסף הוא המשביר, עמ' לח), שפעם נכח בחתונה שהיו בה כמה מגדולי הדור, והגיע גדול הדור מרן **רבינו עובדיה יוסף** זיע"א ונהרו אליו רבים לקבל את פניו וגם הרב עמאר נגש אליו ונישק ידו ונתן לו שלום. לאחר מכן ישב מרן זיע"א עם הרבנים בשולחן עד החופה, ואז ניגש בעל השמחה וביקש מהרב עמאר לשבת בשולחן הכבוד, וכשהגיע הרב עמאר לשולחן אמר שלום לכל הרבנים שישבו שם חוץ ממרן, כי כבר אמר לו שלום בכניסתו. אך מרן הושיט לו ידו לשלום, והרב עמאר חשב כי מפני הלחץ שהיה בכניסה מרן לא שם לב אליו, ובא להסביר למרן את הסיבה שלא בא עתה לתת לו שלום, אך מרן הסביר לו כי הוא אכן שם לב אליו, רק שחשש עתה פן יחשבו הרואים שיש משהו ביננו לכן נתן לו שלום עוד פעם.

הגה"צ **רבי יוסף פרץ** זיע"א רבה של מגדים, בהקדמתו לספרו "תהילתו בפיי", מספר סיפור נפלא שאירע אצל הגה"ק סבא דמשפטים **רבי דוד צבאח** זיע"א רבה של מראכש ומח"ס "משכיל לדוד" ועוד, וזה לשונו: מסופר עליו, פעם התארחו אצלו

קבוצת ערבים וארחם יפה ואפילו לכלב שהיה להם סיפר לו את מזונו. והנה לאחר זמן רב, נסע הצדיק ופמלייתו ל"זיארא" - ביקור בקברי צדיקים. באמצע הדרך פגעו בהם חבורת שודדים ושלחו את כלבם להתנפל עליהם ולהזיקם, אך להפתעת הכל התקרב הכלב ברכות ובחבה אל הצדיק ולחך את רגליו, כאשר ראו כן השודדים, נדהמו וחקרו ושאלו את אנשי השיירה, והתברר להם שזהו הצדיק הנודע שהתארחו אצלו, והכלב זכר והכיר לו טובה ונמנע מלהזיקו, ואז נהפך לבס לטובה במקום רעה, ולוו אותם עד מחוז חפצם. ועל כזה נאמר (קהלת יא, א) "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו". עכ"ל.

ממעשה זה לומדים שצריך להשתדל להיות בשלום עם כל נברא ואף להטיב עמו, וברוב הימים תמצא את פועלך. וכמו שאמרו: כדאי לסבול עול של אלף חברים מאשר עול של שונא אחד.

ה' יתברך יזכנו ברחמינו לעובדו באמת, בשמחה, בקדושה ובטהרה אכי"ר

לעילוי נשמת שאר בשרנו, הזקן הכשר, החכם השלם

כה"ר חיים אוחנונא זללה"ה

בן הצדיקים רבי משה ומרת זוהרא ע"ה זיע"א

גלב"ע ה' כסלו תשע"ג ומנו"כ בעיה"ק צפת ת"ו

תנצב"ה

תלדותיהן של צדיקים

תולדות חייו של הגאון הקדוש

רבי שמעון ואעקנין זיע"א

בעל ספר "דורש סמוכים" ועוד

לרגל יום הילולתו החל השבוע יום שלישי ב' כסלו

-שישים שנים לפטירתו-

מקור משפחת רבינו הוא מהעיר דמנאת שבמרוקו, סבו של רבינו הרה"ק רבי יעקב ואעקנין זיע"א היה מחכמי העיר דמנאת ולימים הרביץ תורה בעיר אזמור שבמרוקו ונודע בחסידותו הגדולה. אבי רבינו הגה"ק רבי דוד זיע"א, עלה ממרוקו והתיישב בטבריא ולימים כיהן בה כרב העיר וראב"ד, חיבר את הספרים שו"ת 'וידבר דוד' ו'ילקוט דוד' (על המשניות שבספר 'מאיר בת עין'). לרבי דוד היו שלושה בנים גדולים בתורה, הגדול הגה"ק רבי יעקב זיע"א שהיה דיין בטבריא, השני רבינו, והקטן הגה"ק רבי מאיר זיע"א רבה וראב"ד טבריא ומח"ס שו"ת 'ויאמר מאיר' ועוד.

רבינו נולד בשנת תרמ"א בעיה"ק טבריא. בהגיעו לפרקו, נשא לאשה את מרת מעתוקה זהרא ע"ה בתו של הגה"ק רבי אברהם אביחצירא זיע"א בנו השלישי של מרן הקדוש אביר יעקב אביחצירא זיע"א, אשר עלה ממרוקו והתיישב בטבריא והיה מגדולי רבניה. צדקת גדולה ואשה כבודה היתה הרבנית, ומספרים, שבכל פעם שהיה בן דודה סידנא באבא סאלי זיע"א מגיע להתארח בבית רבינו, היה ניגש לרבנית ודורש בשלומה בכבוד גדול.

רבינו למד בישיבת 'כתר תורה' שבטבריא שאת ספסליה חבשו תלמידי חכמים מופלגים ועסקו בתורה ובהם הרבנים הגדולים רבי יצחק נתן הכהן ורבי משה יפרח זיע"א ועוד, וכפי שמזכיר רבינו בתחילת ספרו 'דורש סמוכים' וז"ל 'מעלת הרב המובהק שמן תורק

אשר היה עמיתנו בתורה בישיבת כתר תורה כקש"ת כמהה"ר יצחק נתן הכהן זלה"ה אשר הן בעודנו חי הוא היה מפציר בי לאדפוסי ספרא דנא'. רבינו ייסד את בית הכנסת 'מטה שמעון' בטבריא, ולאחר פטירתו המשיך להנהיגה בנו הרה"ג רבי נסים זצ"ל.

את תורתו למד בשקידה עצומה למרות העוני שהיה מנת חלקו, וכפי שכותבים חכמי דורו במכתב המלצה עבור הכנסת כלה לבתו של רבינו וז"ל 'האי צורבא דרבנן דחביב, מחובשי בית המדרש, יראתו קודמת לחכמתו וכו' אשר מעודו ועד היום מוכתר בכתר שם טוב, מלבשתו ענוה ויראה, מקיים את התורה מעוני ומימיו לא יצא מקיר העיר וחוצה, כי רגעיו ספורות לו מביטול תורה ומה גם כי בושת פניו כיסתהו'.

חכמי טבריא בהסכמה לספרו של רבינו 'דורש סמוכים' כותבים 'חכם עדיף מנביא, אשכול הכופר, לא ימד ולא יספר, רבין חסידא, כלילא דוורדא, מעלת הרב המובהק העניו, המאושר בכל עניניו, זרע קודש מחצבתו, כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו, כקש"ת כמהה"ר שמעון ואעקנין הי"ו'.

חכמי ארץ ישראל נתנו את עיניהם ברבינו למנותו כשד"ר (שלוחא דרבנן) לשולחו לארצות הגולה לאסוף כספים למען חכמי ועניי ארץ ישראל. וידוע הוא שבדורות הקודמים היה נהוג לשלוח כשד"רים רק את התלמידי חכמים המופלגים אנשי אשכולות, אשר לגודל מעלתם יכלו להביא את בקשת חכמי ועניי ארץ ישראל בפני יהודי הגולה, ואכן רבינו נמנה על תלמידי חכמים אלו, ויצא כמה וכמה פעמים כשד"ר לחו"ל, הן מטעם חכמי 'טבריא וחכמי חברון והן מטעם 'העדה המערבית' ומטעם ישיבת 'בית אלי שבירושלים.

גם במסעותיו הרבות המשיך רבינו בהתמדתו בתורה וכמו שכתב בשער ספרו 'דב"ר השו"ה' וז"ל 'ובנסעי בדרך בשליחות דרבנן, כשהייתי יושב במכונית הנסיעה, אז הייתי מחשב בדעתי לחדש איזה חידושי תורה לפי דעתי, ואז תיכף ומיד בעט כתבתי. וגם בשכבי בלילה על מיטתי הייתי מחשב ג"כ לחדש איזה חידושים ממה שלמדתי קודם שנתי, וברוך ה' השי"ת היה עוזר לי להוציא לאור מה שקבלה נשמת, ויש חידושי תורה שנתגלו לי בחלום לילה ואני שוכב על מיטתי'.

כמו כן בהקדמת רבינו לספרו 'נא"ה דור"ש' כותב הוא שאת עיקר חיבוריו 'דורש סמוכים' ו'נא"ה דור"ש' חיבר בהיותו בשליחות בחו"ל כשפרצה מלחמת העולם

הראשונה, שאז השקיע את עצמו בלחדש חידושים ולכותבם וזה השכיח ממנו את הצער והטרדה הרבה ששררו אז.

רבינו חיבר את הספרים, 'ילקוט בן דוד' (פירוש על המשניות שבספר 'מאיר בת עין'), 'דור"ש סמוכים' (בעניין סמיכות הפרשיות התורה, מהדורא קמא ובתרא, ממנו נבנה המאמר הסמוך), 'דב"ר השו"ה' (על התורה), 'נא"ה דור"ש' (אגדות חז"ל). ספרים אלו נדפסו ע"י רבינו בחייו, וזכו להסכמות נלהבות מגדולי הדור מכל העדות והחוגים בהם הגאונים הקדושים רבי רפאל אנקאוה ורבי אברהם יצחק הכהן קוק זיע"א. חיבור נוסף של רבינו 'עמק שו"ה' (נ"ך וחמש מגילות) נותר בכת"י. כמו כן הדפיס רבינו את ספרו של אביו 'ילקוט דוד' (בכרך אחד עם ספרו 'ילקוט בן דוד') וכן הדפיס יחד עם אחיו את שו"ת 'וידבר דוד' לאביו.

רבינו נתבקש בישיבה של מעלה בשבת קדש ב' כסלו תשכ"ה, רבני טבריא הכריזו ביום ההלוויה על ביטול מלאכה, ורבים ליווהו למנוחות ומנות כבוד בבית העלמין הישן בטבריא.

בניו: הרה"ג רבי נסים זצ"ל (רב בטבריא ושיד"ר, ואח"כ רב העדה הבורכרית בתל אביב, השאיר חידושי תורה רבים בכת"י), הרה"ג רבי משה זצ"ל (ת"ח מובהק ושקדן, חתנו של דודו הגה"ק רבי מאיר ואעקנין זיע"א, נפטר בחיי רבינו, בתו נישאה להגאון רבי חיים דוד הלוי זצ"ל רבה של תל אביב). חתן רבינו הוא הגביר רבי בצלאל מכסומוף זצ"ל.

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אחינו אכי"ר

(ע"פ ספר 'תולדות חכמי מרוקו' שע"י מכון 'חכמי ספרד' נתיבות)

לעילוי נשמת

הרב החסיד רבי אליהו מירב זצוק"ל

תנצב"ה

לעילוי נשמת

הרב החסיד רבי שמעון ישראל שפירא זצוק"ל

תנצב"ה

ימצא פי תהלתם כל היום תפארתם,

כי תהלתם היא תהלתך ותפארתם היא תפארתך

יצא לאור הספר שרבים ציפו לו

כעצם השמים לטוהר

אוצר מקיף מתולדותיו והליכותיו, אמרותיו וכתביו
של עמוד הקדושה והטהרה

סידנא באבא מאיר אביחצירא זיע"א

בנו של קדוש ישראל סידנא באבא סאלי זיע"א

הספר מכיל למעלה מ-700 עמודים ובהם מאות
שביבי אור נדירים, מרגשים ומחזקים,

מחיי קודש הקודשים זיע"א.

בתוספת מאות מסמכים

ותמונות נדירות.

ניתן להשיג את הספר ב:

לפרטים נוספים בטל':
053-315-49-88

